

Commentaar van de vertegenwoordigers van DEC en IOB, leden van de begeleidingcommissie Evaluatie PUM, op het eindrapport van Ecorys 'PUM evaluatie 2006-2009' (versie 10 mei 2011)

Aanleiding

In het voorwoord van het Ecorys evaluatierapport is sprake van een begeleidingscommissie en van zinvol commentaar dat door die commissie is geleverd op eerdere versies van het rapport. Voorts dat in het eindrapport niet alle commentaar is overgenomen. DEC en IOB, die waren vertegenwoordigd in die begeleidingscommissie, hechten er aan dat hun opmerkingen, die ingaan op de door Ecorys getrokken hoofdconclusies, worden gevoegd bij het rapport. Daarbij richten we ons primair op de tekst van de samenvatting van het rapport.

Doelmatigheid

In de samenvatting onder 'beoordeling evaluatiecriteria' wordt voor doelmatigheid de conclusie getrokken dat PUM grotendeels additioneel is. Eerder in die passage wordt gemeld dat geen onderzoek is gedaan naar de kosten van PUM en dat geen uitspraak gedaan kan worden over de (relatieve) doelmatigheid van het programma in zijn totaliteit.

Naar ons oordeel kan geen conclusie worden getrokken t.a.v. doelmatigheid zoals die in het rapport staat. De onderbouwing ervan door Ecorys overtuigt niet, temeer daar in de hoofdtekst wel een overzicht wordt geboden van de kostensoorten 'overhead', 'indirecte projectkosten' en directe projectkosten' (tabel 2.14 in paragraaf 2.7). De daarbij vermelde kostenniveaus (resp. 14-16%, 19-24% en 59-60%) wijzen niet in de richting van een doelmatig programma.

Wil additionaliteit kunnen worden vastgesteld, dat wil zeggen zonder PUM-interventie zou het effect niet zijn opgetreden, dan dient een daarop toegesneden onderzoekmethode te worden gehanteerd. Ecorys heeft dit achterwege gelaten. Conclusie is op dit punt niet onderbouwd.

Doeltreffendheid

Onder de daarop volgende passage staat ten aanzien van de doeltreffendheid van het programma het volgende vermeld:

'Opgemerkt kan worden dat PUM klanten over het algemeen sneller groeien, in termen van omzet en werkgelegenheid, dan de totale betreffende sector in hun land over dezelfde periode. Hoewel dit een indicatie is dat PUM een positieve bijdrage levert aan de levensvatbaarheid van het bedrijf kan slechts zeer zelden het volledige effect aan de PUM expert worden toegeschreven.'

Wij zijn van oordeel dat Ecorys een onderzoeksmethode heeft gehanteerd die op geen enkele wijze een bewijs levert voor de effectiviteit van het PUM programma. Een aangetoond oorzakelijk verband tussen PUM interventie en het daarmee bereikte effect ontbreekt ten enenmale. Een simpele vergelijking tussen het gemiddelde van een sector met een bedrijf dat door een PUM expert is bezocht zegt niets over oorzaak-gevolg. Het is zeer wel denkbaar dat bedrijven die door PUM zijn bezocht het in ieder geval beter doen dan het gemiddelde van een sector. *Picking the winners* leidt tot een *selection bias* in het onderzoek. Overigens zijn hiervoor methodologisch prima praktisch toepasbare oplossingen voorhanden, waar Ecorys kennelijk niet voor heeft gekozen.

Impact

Onder dit deel van de samenvatting wordt gesteld dat de PUM-interventies in bepaalde gevallen effecten genereren die de grenzen van het bedrijf overschrijden.

Wij zijn van oordeel dat dit weliswaar het geval kan zijn, maar dat Ecorys hiervoor onvoldoende onderbouwing levert. Ook hiervoor zijn methodologische oplossingen voorhanden, hoewel die wat lastiger zijn te realiseren, dan voor het vaststellen van de doeltreffendheid van een interventie. Naar ons oordeel is de conclusie van Ecorys niet gerechtvaardigd en ontbreekt het hier aan deugdelijke data en analyses.